

Ընդ վայր ըզմարդ խուզեն գողող միտք մարդոյ .
 Ըռանց քոյ կեանք են խօլ ցընորք երազոյ ,
 Ոյր 'ի կափոյց տակաւ աչացն 'ի Թըմբիր
 Ոչէութիւն զընդոստ լանջաց պատէ ծիր :
 Ում չես դու յայտ՝ նոյն եւ զանձնէն է անգէտ ,
 Եւ զոր Թողուս՝ 'ի չիք դառնայ նա ումպէտ .
 Ո՛վ ջահ միակ յաքսորանացս 'ի մութ վայր ,
 Թէ դու չէիր , և այլ իսկ զի՛նչ մեզ մընայր :

Ռ Ը Պ Ո Ւ Լ

Մարոնիտք :

Մարոնիտաց ազգին խանձարուրքը խաւարամած է . պատմութենէ ալ ուրոշ տեղեկութիւն մը չունինք վրանին , մէյմը որ քիչ ազգային մատենագիր ունին , երկրորդ՝ որ մեր Թուականին առաջին դարերը քիչ ծանօթութի կու տան մեզի . 'ի վերայ այսր ամենայնի առ յայտնի է որ ազգ մը իր ծագմանը վրայ քան զուրիշները աւելի տեղեակ է . ուստի առ է իրենց ազգային աւանդութիւն : 400^{էն} միջոցները , ինչպէս կը յիշեն Թէոփոբետոս և Ս . Յովհ . Սկեբերան , Մարոն անուամբ սուրբ ճգնաւոր մը կար , ասոր աշակերտները Եսորուոց այլ և այլ կողմերը տարածուելով՝ բազմութիւ վանքեր կառուցին , որոնց մէջ նշանաւոր էր եղած Լճամբի մօտ եղածը՝ այն որ ()րոնդի բարեբեր ատենցը վրայ կ'իյնայ : Երբ կողմի քրիստոնեայք Միակամեայց աղանդէն անարատ պահուելով այս վանքերուս կողմերը քաշուեցան , և ասով Մարոնիտ անունն առին : Սոնէ որ քանի մը ամիս նոյն կողմերը բնակած է , իրենց վրայ ըստ բաւականին ստոյգ տեղեկութիւններ ունեցաւ , որոնց հետ գրեթէ համաձայն կ'ըլլեն իմ գիտցածներս , որ իրենց ազգային աւանդութիւններէն քաղած եմ : Մարոնիտաց աշխարհական և հաւատոյ գլուխը նոյն է , բայց ()սմանեան պետութենէն ընկճուած ըլլալովնին ազատութեան սկզբունքը դեռ իրենց մէջ

ծաւալած չէ : 1784^{էն} ըստ Սոնէի հազիւ թէ հարիւր քսան հազար մը կային , այսօրուան օրս երկու հարիւր հազարէն աւելի է և երթալով կ'աճի : Երկրին տարածութիւնը ընդհանրապէս առնելով հարիւր յիսուն քառակուսի փարսախ է , 'ի բաց Թողով շրջակայ սահմանները որ գրեթէ նոյնչափ և աւելի ևս են , ուր հետզհետէ նորանոր աւաններ ու գեղեր կը ձևանան ըստ համեմատութեան Ժողովրդեան աճմանը :

Մարոնիտք և Տիւրքիք տեսակ մը դաշնակցութեամբ կապուած են որոնց երկուքին մէկ իշխան մը (էփէ) կը հրամայէ . թէպէտ կրօնիւք և սովորութեամբք շատ կը տարբերին մէկմէկէ ու միշտ բաժնուած կը կենան , 'ի վերայ այսր ամենայնի մէկ գլխէ կը կառավարուին :

Իբանան լերան շրջակայքը կը բնակին Մարոնիտք մերձակայ ձորերու և լեռանցամէջից մէջ . այս լեռները բարեբեր են ու մեծ խնամքով մշակուած , որոնց նպաստաւոր են բազմութիւ գետակներ ու անսպառելի ջրվէժներ . ելած գլխաւոր բերքերն են մետաքս , ձէթ , գարի և ցորեան . լեռանց գագաթները գրեթէ անմատչելի են և թանձրակուռ ապառաժներ՝ բայց բնակչաց գործունէութիւնը և կրօնասիրութիւնը որ խաղաղ ապաստանարան մը չունի իր կրօնքը պաշտելու , այն անպատու երկիրը բարեբեր ու արգաւանդ ըրած է .

սաստիկ ճգամք ստորերկրեայ ձորերէն
հող փոխադրած են վեր ու զուգահէ-
ռական գծով պատերու մէջ ամփոփած՝
մէկտեղ խառնելով քարի փոշին որն որ
նոյն կողմերուն բնական հողը կրնայ ը-
սուիլ. ասանկով ի բանան լեռը գեղե-
ցիկ դրախտ մը դարձած է. պտղատու
ծառերով լի, և գլխաւորներն են թը-
թենի, թուզ, ձիթենի և կեռաս: Դա
նապարհորդ մը չկրնար չգարմանալ,
երբ օրերով այն դժուարին և ապառա-
ժուտ տեղերէն վեր ելլէին վերջը, յան-
կարծ անձուկ լերան կողի մը վրայ և
կամ բարձր լերան մը գագաթը գեղե-
ցիկ գեղ մը կառուցուած տեսնայ բոլոր
սպիտակ քարերով, հարուստ ու բազ-
մաթիւ ժողովուրդ մը, հեռուէն վանք
մը որ նոյն գեղին վրայ կը նայի, միւս
կողմէն սրարշաւ վազող ջրվէժ մը որ իր
փրփուրներովը գեղին կողերը կը լուա-
նայ, և որ աւելի զարմանալին է պա-
րարտ ու մրգաւէտ երկիր մը՝ ուր զա-
նազան սեւի ծառեր գարւոյ և եգիպ-
տացորենի դաշտերու վրայ իրենց ստուե-
րը կը լայնեն: Վրեթէ քարընկէցէ մը
աւելի հեռու չեն նոյն կողմի գեղերը
մէկմէկէ, ոմանք դէմ յանդիման, և ու-
մանք ալ մէկմէկու վրայ նոյն գծով, և
ձայնով կրնան մէկ կողմէն միւս կողմ
բան հասկըցնել. ի վերայ այսր ամենայ-
նի հաղորդակցութիւննին շատ դժուար
է, պատճառաւ ոլորտապտոյտ ճամբա-
ներու, անանկ որ երբեմն ինչուան եր-
կու ժամ կը տեւէ միւս կողմը անցնելու
համար:

Իւրաքանչիւր գեղին մէջ մէյմէկ շէն
կը նստի իբրեւ գզիր, և իրեն կ'իյնայ որ
և իցէ արդարութիւն և բարեկարգու-
թիւն ընելը: Բայց աս զանազան գզիր-
ները՝ բոլորն ալ մէկ ընդհանուր գլխէ
մը կախումն ունին՝ որ է Վմիր կամ
գաւառապետ ըսուածը: Բնդարութե-
ատեանը կէս մը այս գաւառապետիս և
կէս մ'ալ եպիսկոպոսաց վճռովը կը
սահմանուի: Եկեղեցական և աշխար-
հական իրաւասութեան մէջ գրեթէ
միշտ հակաձառութիւնը պակաս չէ:
Իմունական ինչորոց մէջ Սարոնիտնե-

րու պատրիարքին վերապահեալ է վեր-
ջին որոշողական դատը: Իսկ ուրիշ խըն-
դրոց մէջ ալ աշխարհական իշխանու-
թիւնը շատ զգուշութեամբ պէտք է
շարժի նկատմամբ պատրիարքին և ե-
պիսկոպոսաց, վասն զի կղերը շատ մեծ
ազդեցութիւն ունի ժողովրդեան մտա-
ցը վրայ: Բայ կղերը կը բաղկանայ նախ
պատրիարքէ մը՝ որ եպիսկոպոսաց հա-
ւանութեամբը կ'ընտրուի և հռովմայ
Վահանայապետը կը հաստատէ. եր-
կորդ՝ նոյն Վահանայապետին կող-
մանէ խրկուած նուիրակէ մը որն որ
Բնդարայ կամ Վանոպէնի վանքը կը
նստի. վերջը կու գան եպիսկոպոսունք,
վանահարք և ժողովրդապետք: Եկե-
ղեցին թէպէտ խստիւ արգիլած է Եւ-
րոպիոյ մէջ քահանայից ամուսնանալը,
և շատ աստուածաբանք ալ մեծ բարե-
կարգութիւն կը սեպեն զայն, բայց
հոն պատշաճ սեպած է թոյլ տալու. և
բաց ի կրօնաւորներէ և եպիսկոպոս-
ներէ աշխարհական քահանայք ամուս-
նացած են, բայց կրօնական եռանդը և
բարեպաշտութիւնը ամենեւին պակսած
չէ մէջերին. վասն զի նախկին դարե-
րու այն բնական պարզութիւնը, և կա-
նանց հասարակաց կենակցութիւն հրա-
ժարիլը, և հնաւանդ սովորութիւնն ու
վարժութիւնը որ և իցէ անպատշաճու-
թեանց և անկարգութեանց մեծ ար-
գելք են. և ինչպէս ստուգուած է հա-
ւաստի փորձերով, որուն դէմ փուճ
տեղ ոմանք շաղիաղփեցին, Եւրոպիոյ
ամէն կողմէն աւելի Սարոնիտ կղերը
յարգ ու պատիւ ունի ժողովրդեան
առջևը ըստ բազում գլխոց, և հին ա-
տենի ճշմարիտ բարեպաշտութեան նը-
կարագիրը կ'ընծայեն թէ իրենց քա-
հանայական պաշտօնին մէջ ունեցած
ամենարթուն հսկողութեամբն և թէ
բարուց անստգիւտ անարատութեամբը:
Եթէ մէկն ուզենայ քրիստոնէութեան
նախնի դարերու վրայ ստոյգ գաղափար
մ'առնուլ, ջերմեռանդութեան, բա-
րուց պարզութեան, անշահասէր և բա-
րեմիտ ծառայութեան, ճշմարիտ և կա-
մաւոր աղքատութեան, ազնուականու-

Թեան 'ի քնացս առանց յոխորտալու, աղօթասիրութեան, հսկման և գործունեայ կենաց, պէտք է Սարոնիտնէր տեսնէ:

Իմեղջ ի բանանու շրջակայքը երկու հարիւր վանքէն աւելի կայ, զանազան կարգօք և կանոնօք: Եւս վանքերուս մէջ 20-25 հազարէն աւելի կրօնաւորք կը բնակին. բայց ոչ հարուստ են, ոչ մուրացիկք, և ոչ ալ ժողովուրդը կեղեքօղ. այլ յաշխարհէ հրաժարեալ պարզ և աշխատաւոր մարդիկ են, իրենք զիրենք աղօթքի և հնազանդութեան տակ ընկճած, և որ և իցէ ընտանեկան հոգ մէկդի թողուցած 'ի ծառայութիւն Եստուծոյ նուիրեալ են: Իրենց սովորական անցուցած կեանքը՝ ինչպէս քիչ շատ բացատրեցինք, աշխատաւոր գեղացւոյ մը երեւթն ունի. խաշնարածութեան և շերամի կը զբաղին, երկիր կը հերկեն, կը ցանեն և կը հնձեն. բաց ասկէ՝ ըստ պիտոյից նաև աւելի ստորին ծառայութիւններ ալ ընելու չեն քաշուիր: Եւրաքանչիւր վանք միջին ընդարձակութեամբ երկիր մը ունի և ըստ այնմ իրեն անձինքը կը շատ ցընէ կամ կը նուազեցընէ՝ որչափ որ երկիրը կարենայ զիրենք կերակրել: Երկայն ատեն բնակեցայ աս ժողովրդեանս մէջ և յաճախ այցելութեան ելած եմ այլ և այլ վանքերու. բայց մէկ օր մը չեմ լսած որ մէկը գայթակցութիւն մը տուած կամ անկարգութիւն մ'ըրած ըլլայ. ամենևին տրտունջ կամ տհաճութիւն չունին մէջերնին. իւրաքանչիւր վանք կամաւոր աղքատանոց մի է, ուր ամէն միանձն իրեն հարկաւոր եղածը ընդունելէն վերջը աւելորդին հոգ չի տանիր: Եւ հասարակ գրեթէ ամէնքն ալ զուարթ էին բարուք, գոհ իրենց վիճակին վրայ և առողջք մարմնով. աշխատութիւնն և գործունեայ կեանքը զլիաւորնպատակնին է: Եպիսկոպոսունք վանքերու վրայ բացարձակ իշխանութիւն ունին. ամէն քաղաք իրեն առանձին եպիսկոպոսն ունի:

Սարոնիտք, որոնց ծագումը յայտնի չէ՝ թէ արդեօք Եւրաքացւոց կամ Ե

սորոց սերունդ են, եկեղեցական կղերին պէս եռանդուն ու ճշմարիտ քրիստոնէի մը առաքինութիւններն ունին, և Երեւելի մէջ թշուառ բաղդէն հալածուելով այն անապատ կողմերը ապաստանած են. կերպարանքնին արաբացւոց գծագրութեանը կրնանի, բայց ընդհանրապէս մեծղի են, վայելուչք մարմնով, նայուածքնին կտրիճ և վեհանձն, իսկ ծիծաղնին քաղցր ու աշխոյժ, կապուտաչուի, արծաւունկն, խարտիշահեր. շարժմանքնին ծանրու վսեմ, հագագային ու թանձր ձայն մը, քաղաքավարք առանց նուաստութեան, զգեստնին արևելեան ճոխութիւն մը ունի և վրանին կրած զէնքերնին ամենափայլուն: Եթէ քաղքի մը մէջէն անցնելու ըլլայ մէկը և տեսնէ որ քաղաքայետը իր պալատին դրանը դիմաց բազմած՝ որուն չորս բոլորը քաղքին մեծամեծները իրենց փառաւոր հագուստներովը զինքը մէջ կ'առնեն, ամէնքը միաձև մետաքսեայ կարմիր գօտիներ պլլած մէջքերնին, որոնց վրայ արծրթէ կոթերով աշտէներ փայլ կ'արձրկեն, գլուխնին ճոխ փակեղն մը ոլորած զանազան գոյներով, ուսերնին չուխայէ լայն վերարկու մը ձգած, կարծես թէ արքունական և կամ թագաւորավայել մարդիկ են: Եւրոպացիները եղբօր պէս կը սիրեն, կրօնքով միացած ըլլալուն համար՝ որ քան զամէն կապ աւելի զօրաւոր է. միւս կողմանէ վստահ են որ մեր դեսպաններն ու հիւպատները () սմանեան Սարճրագոյն դրան դիմաց զիրենք կը պաշտպանեն: Երջի աստիճանի հիւրընկալութիւն սիրով կ'ընդունին Եւրոպայի կողմերէն եկած ճանապարհորդներն ու քարոզիչները որ իրենց համար ցանկալի բան մըն է. պանդուխտները կամ քաղաքայետին քով և կամ վանքի մը մէջ կը բնակեցընեն, առատապէս իրենց ամեն պիտոյքը հոգալով. երբեմն ալ բազէ որսալու կը հրաւիրեն զիրենք, և վստահութեամբ ինչուան իրենց ընտանեկան կենակցութեան մէջ ալ կը մտցընեն. միշտ պատուով ու յարգութեամբ կը խօսին հետերնին, և այնպի

սի սէր մը կը ձգեն նոյն անձանց վրայ որ անքակտելի ու անմոռաց է. և փորձուած է շատ անգամ որ հարք և մարք իրենց որդւոցը սրտին մէջ նոյն սէրը իբրեւ ժաւանգութիւն մը կը թողուն: Չեմ տաւակուսիր որ եթէ այս ժողովուրդս աւելի ծանուցեալ ըլլար, և բազմութիւն ճանապարհորդաց այն կողմերը յաճախէին, անտարակոյս խել մը եւրոպացիք Սարոնիտներու քով կը գաղթէին: Եւ յիրաւի շատ փափագելի ու գեղեցիկ յատկութիւններով ճոխացած է այս գաւառս. գեղեցկութիւն վայրաց, սքանչելի ու կենդանարար կլիմայ, դիւրագին արժէք որ և իցէ պարենից, համակրօնք ըստ դաւանութեան, հիւրասէր ընդունելութիւն, ամենայն կողմանէ ապահովութիւն և հանգստութիւն: Իսկ ըստ ինձ կ'ընտրէի՝ եթէ միայն մարդս կրնայ հրաժարիլ բոլորովին իր հայրենական ափունքներէն ուր Սախաինամութիւնը սահմանած է իր ծնունդը, խանձարուքն և հաւանականաբար իր գերեզմանին անձուկ փոսը, եթէ ակամայ աքսոր մը ստիպէր զիս հեռանալ իմ հայրենիքէս, ըստ ինձ կ'ընտրէի այն առաւել Սարոնիտներու այն անդորրաւետ բնակարանը իջնալ՝ քան թէ որ և իցէ ուրիշ ցանկալի տեղ մը. հոն, կ'ըսեմ, ի բրանան լեռան ստորոտը, այն նահապետական ժողովրդեան մէջ, ուր կրօնքը, հիւրասիրութիւնը, ծովու և ձիւնեղէն լեռանց յափշտակիչ տեսքը, դրախտանման պարտէզներու տեսքը՝ ընտրելի են ինձ: Հոն կայարան մըն է անդորրաւետ հանգստութեան, և բաւուց պարզութեան ճշգրիտ նախագաղափար. առանց առաջնորդի և միայնակ ուր որ կ'ուզես կ'երթաս, թէ ցորեկ ըլլայ և թէ գիշեր, առանց վախնալու ոչ գողէ, ոչ բռնութենէ և ոչ աւազակներէ, չարագործութիւնը գրեթէ անծանօթ է հոն. օտարականը մահամետական լքաբացւոյն դիմաց սրբազան կը սեպուի, աւելի ևս քրիստոնէայ լքաբացւոյն, իր դուռը միշտ բաց է հիւրընկալելու. գառն մը ունի՝ կը մորթէ զայն՝ ի նորհս իր քովը ապաստանելոյն. վեր-

ջապէս իր ամէն հանգստութիւնը կը թողու օգնելու եռանդեամբ:

Եւրաքանչիւր գեղեկեղեցի կամ մատուռ մը ունի ուր ասորի լեզուաւ կ'ըլլան ամենայն պաշտամունք: Եւ տարանին ընթերցմունքը քահանայն առ ժողովուրդն դարձած կը կարդայ արաբերէն: Երօնքը որ քան զմարդկային ազգը երկար կը տևէ, իր նուիրական լեզուն աւելի կը պահէ՝ քան թէ ազգք իրենցը:

Սարոնիտք կտրիճ են և պատերազմասէր, ինչպէս սովորաբար ամէն լեռնացի ժողովուրդները. պատերազմի ձայնը երբոր հնչուի երեսուն քառասուն հազար հոգի մէկէն զէնք կ'առնուն, եթէ ըլլայ իրենց հայրենիքը պաշտպանելու և եթէ պատերազմի դաշտն իջնալու, և զԵսորիս ու զԴամասկոս իրենց բնին մէջ կը դողացնեն: () ամանցիք չեն համարձակիր ի բրանանու խորերը մանելու մինչդեռ ժողովուրդը յինքն յինքեան խաղաղ է: Երեայի և Դամասկոսի փաշաներն իսկ խիստ քիչ անգամ նոյն կողմերը արշաւած են՝ ան ալ մէկ կամ մէկալ կողմէն օգնութեան կանչուելով քաղաքական խռովութեց ժամանակ: Եւստ իմ կարծեացս, որ կարելի է թէ սխալմ, Սարոնիտ ազգը ապագայ մեծ ճակատագրի մը սահմանուած է. ժողովուրդ մը որ իր նախնի պարզութիւն լաւ պահած է, կրօնքի մէջ անյեղի և զօրաւոր ի բնէ. ժողովուրդ մը որ իր նահապետական աւանդութիւններն ու առաքինութիւններն ունի, չափաւոր ազատութիւն, հարստութիւն, վառ հայրենասիրութիւն, և իր կրօնական յարաբերութեանցը պատճառաւ քայլ առ քայլ արեւմտեան քաղաքականութեան կը մերձենայ: Եւնչդեռ իր շրջակայ ազգերն ու յիշատակարաններն օրէ օր կ'անհետանան, ինքն ընդ հակառակն կարծես թէ նոր կը բողբոջի և կենդանի զօրութիւն մը կը զգենու: Պիտի գայ օր մը որ Եսորիք բարգաւաճին, ժողովուրդը իր անմատոյց լեռները թողլով, ծովուն մօտ վաճառաշահ քաղաքներ պիտի կառուցա-

նէ, ճարտար ու անխոնջ մշակութեամբ
երկիրը պտղաբեր այգի մը փոխարկէ .
և որ աւելի մեծն է՝ նախնի անշքացեալ
փառքը պիտի զարթուցանէ նոր իշխա-
նութիւն մը ձեւանալով : . . . և այլն
և այլն :

ԼԱՄԱՐԴԻՆ

Ճանապարհորդորդիւն յԱրևելս :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՊՕԼՍՈՅ

ՍԿԻՋԻՆ ՄԻՆՁԵՒ ՄԵՐ ՕՐԵՐԸ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրագնտիս վրայ քանի մը տեղեր
կան, որոնք իրենց բնական յատկու-
թիւններովն բազմաթիւ ազգաց բնա-
կութեանը կեդրոն, և մեծազօր իշխա-
նութեց մայրաքաղաք եղած են : Տե-
ղոյն կլիման առողջ և բարեխառն, ու
երկիրը արգասաւոր ըլլալով, և ընդար-
ձակ ու ապահով նաւահանգիստ ու-
նենալով, որպէս զի հեռաւոր աշխարհ-
ներէ եկած նաւերը կարենան հոն պա-
տըսպարուիլ :

Ղանապարհորդ մը որ առջի անգա-
մուն Սոսփորի նեղուցը տեսնէ՝ հան-
դերձ իր ամփիթէատրոնի ձեւով գեղե-
րովը, մզկիթներովը, բարձրածայր աշ-
տարակներովը, վրաններովն, ու պա-
լատներովը՝ որոնց պատերը արաբական
նկարներով զարդարուած են, իսկ տա-
նիքը ոսկւով ու պայծառութեամբ կը
փալիւղին, ան պալատները՝ որ սուլդան-
ներու ու անոնց ընտանեացը արքունա-
շէն բնակութիւններ եղած են . այս գե-
րազանց տեսարանիս վրայ զարմացած
կը մնայ և ուրախութեամբ մը սիրտը կը
լեցուի : Բայցին առջեւ կը տեսնէ ա-
րևելեան փառաւորութիւններն որ նախ-

կին քաղաքականութեան խանձարու-
քը եղած են : Երկու կողմն ալ մար-
գարտազարդ գօտոյ մը պէս բոլորած
կը տեսնէ զՍտամպուլ, զքաղաքն () ս-
մանեան, զՍոստանդնուպօլիս, որ Բ-
րևելեան կայսերութեան Դաբելոնն ու
Բէհլէքը եղաւ :

Սոստանդնուպօլսոյ անունը միայն՝
քրիստոնէութեան նախկին դարերէն
սկսեալ՝ ամբողջ արևելեան պատմու-
թիւնը կը բովանդակէ, զորն որ յաջոր-
դաբար երեսուն կայսերք իբրև անգին
գանձ մը պահեցին, և դարձեալ ա-
րևմտեան խաչակրաց առաջին հանգր-
տեան տեղն եղաւ . վերջապէս Սոստան-
դիանոսի անարժան յաջորդաց ձեռ-
քէն Սէհէմմէտ երկրորդին ձեռքն ան-
ցաւ :

Ինչպիսի փառաւոր յիշատակներ,
զարմանալի դէպքեր, փառաց և թշուա-
ռութեց տեսարաններ չի ներկայացընէր
մեզի այս քաղքիս պատմութիւնը, որ ըստ
բաղդի՝ աշխարհիս մէկ խորշը զետե-
ղուած, բայց իր ազդեցութիւնը հնուց
'ի վեր՝ ոչ միայն Եւրոպիոյ՝ այլ և բո-
լոր աշխարհիս վրայ ձգած է :

Ղարձեալ խել մը բազմաթիւ դա-
րերէ 'ի վեր մինչև այսօրուան օրս ըստ
քաղաքական նկատմանց ամենակարևոր
կեդրոն մը սեպուած է Սոստանդնուպո-
լիս, և աշխարհիս հաւասարակշռու-
թեանը միակ պատճառ : Բայ կարևոր
համարուած հաւասարակշռութեանս
համար չէր որ քիչ տարի առաջ տակն-
ուվրայ եղաւ Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը
և բոլոր տէրութիւնք իրենց ուշադրու-
թիւնը հոն գրաւեցին : Բրևելքն ա-
րևմտից հետ միացընող կէտն ըլլալով
Սոստանդնուպօլիս, թէ արևելից և թէ
արևմտից աչքերն իրեն վրայ կը քաշէ :

Բայպիսի բազմահոյլ դէպքերով ճո-
խացած քաղքիս պատմութիւնը յուսանք
որ մեր բարեսէր ընթերցողաց հաճոյ
կ'անցնի, որոնցմէ շատը իրենց խանձա-
րուքն անոր պարիսպներուն մէջ դրուած
կը գտնան, և անտարակոյս կ'ուզեն գիտ-
նալ թէ ինչեր անցած է ան քաղքին
մէջ՝ ուր հիմա իրենք կը բնակին :